In memoriam Vlasta Pacheiner Klander (5. 8. 1932–4. 8. 2025)

Luka Repanšek, Nina Petek

Vlasta Pacheiner Klander se je s staroindijsko sanskrtsko književnostjo ukvarjala 63 let, vse od svojega študijskega bivanja v Indiji, ko je Janku Kosu za berilo *Svetovna književnost* poslala svoj prvi prevod – prepesnitev odlomka *Pesmi o Savitri* iz *Mahabharate*, do nekaj mesecev pred smrtjo, ko je izšel njen dolgo pričakovani posodobljeni prevod *Bhagavadgite*. Njeno dolgoletno prevajalsko ter literarnozgodovinsko in literarnoteoretično delo na področju staroindijske književnosti je bilo leta 2022 nagrajeno z *Medaljo za zasluge Republike Slovenije*, naslednje leto pa z najvišjim državnim odlikovanjem Republike Indije za posebne zasluge za delo na področju sanskrta in sanskrtske književnosti.

Po diplomi iz svetovne književnosti in literarne teorije na Filozofski fakulteti UL l. 1959 in kratkotrajni zaposlitvi na mestu bibliotekarke na Oddelku za slovanske jezike in književnosti v študijskem letu 1959/1960 je na pobudo prof. Antona Ocvirka kot prva Slovenka klasični sanskrt, indijsko kulturo in indijsko filozofijo študirala v Indiji (1960–1962), in sicer na znameniti univerzi *Banaras Hindu University* v Varanasiju (Benaresu). Tik pred odhodom v Indijo je pomagala pri nastanku prvega slovenskega fonetičnega učbenika za tujce, ki ga je v okviru zagrebške fonetične šole dr. Petra Guberine pripravil in leta 1961 izdal prof. Jože Toporišič pod naslovom *Slovenski jezik na pločama: Izgovor i intonacija sa recitacijama*. Ravno posnetki izobraženskega ljubljanskega govora Vlaste Pacheiner Klander so kmalu postali temelj pri usvajanju slovenskega pravorečja za številne generacije študentov slovenistike.

Prevode sanskrtskih del, ki jih je opremljala z obsežnimi, poglobljenimi spremnimi študijami in opombami, je začela vneto izgotavljati takoj po povratku iz Indije, in sicer Kalidasovo *Šakuntalo*, najznamenitejšo sanskrtsko dramo (1966), staroindijsko filozofsko-religiozno pesnitev *Bhagavadgito – Gospodovo pesem* (1970), sanskrtsko liriko, ki je izšla v knjižici *Kot bilke, kot iskre: izbor sanskrtske lirike* (1973) in poleg izbranih

pesmi Amaruja in Bhartrharija, krajših segmentov Kalidasovega *Oblaka glasnika* in *Letnih časov*, Bilhanove *Elegije o skrivni ljubezni* in Džajadevove *Gitagovinde* ter sanskrtske enokitične lirike (*subhašita*) vsebuje še izbrane rgvedske in atharvavedske himne ter krajše odlomke iz poznovedskih upanišad in grhjasuter. Kalidasova lirska pesnitev *Oblak glasnik*, prototip t. i. glasniške poezije, ki je doživela razcvet v poznem klasičnem in poklasičnem obdobju sanskrtske književnosti, je bila nato leta 1974 objavljena v celoti, skupaj s prevodom cikličnega lirskega dela *Letni časi*, ki se ga tradicionalno sicer pripisuje Kalidasi, a njegovo avtorstvo med literarnimi zgodovinarji ni splošno sprejeto. Med skoraj tridesetletnim hiatom do izida naslednjega prevoda – *Zgodbe o Savitri* (2002), epske pesnitve, vložene v véliko indijsko epopejo *Mahabharato*, ki jo je končala točno štirideset let po objavi na eno sedmino skrajšanega prevoda istega epa v berilu *Svetovna književnost*, je pripravila predelano in dopolnjeno izdajo *Bhagavadgite*, ki je izšla 1990, in se začela intenzivneje ukvarjati s prevajanjem vedske književnosti. Prve prepesnitve himn iz *Rgvede* in *Atharvavede*, ki so bile nato 1973 objavljene v *Kot bilke kot iskre*, so bile za radijsko oddajo (skupaj z upanišadskimi odlomki in primerki klasične lirike, ki so prav tako našli mesto v kasnejši antologiji) pripravljene že leta 1963, nato v posebni oddaji, posvečeni zgolj vedski književnosti, leta 1969, v osemdesetih (1984–1989) pa so sledili literarni večeri z nadaljnjimi prevodi *Atharvavede*, *Jadžurvede* ter zgodbe o Šunahšepi iz *Ajtarejabrahmane*, ki sodi že v poznovedsko pripovedno književnosti. Obsežen korpus prevodov iz vedske stare indijščine, ki se je začel formirati konec sedemdesetih in je v prihodnjih nekaj letih zrasel na dvaindevetdeset skrbno izbranih in mojstrsko prevedenih himn iz vseh štirih Ved, je nato izšel v knjigi *Ko pesem tkem: antologija vedskih pesmi* (2005), za katero je prejela *Sovretovo nagrado* Društva slovenskih književnih prevajalcev za največje dosežke v prevodni književnosti na Slovenskem.

K pripravi radijskih prispevkov jo je neposredno spodbujalo delo (pozneje pa žlahtni spomini nanj) v izobraževalni redakciji TV Ljubljana, kjer se je zaposlila takoj po vrnitvi iz Indije (1962–1968). V njih je poslušalcem in gledalcem uspela nazorno približati naravo, obliko, idejno vsebino in estetiko tega najobsežnejšega korpusa svetovne književnosti. Kot se izkaže v primeru vedskega pesništva, so bili prav ti prispevki vzpodbuda za prevajalske projekte, ki so kasneje dozoreli v knjižne objave. Tudi zgoraj omenjena prepesnitev *Zgodbe o Savitri* je bila že leto prej pripravljena za radijsko igro, prav tako že leta 1965 *Šakuntala*, 1963 drobci iz vedske književnosti in klasične poezije ter leta 1968 *Bhagavadgita*. Ostale priložnostne prevode, ki so se nabirali

skozi desetletja, a se jih ni dalo razširiti, ker gre za preobsežna dela, kar velja zlasti za njene prevode ljudske in klasične epike (*Mahabharata*, *Ramajana*, Kalidasa, Ašvaghoša) ter odlomek iz Šudrakove desetdejanke, ki jih je na radiu predstavila že v letih 1969 in 1970, je nato skupaj z izčrpnimi spremnimi študijami vključila v učbenik *Razgledi po staroindijski književnosti: prevodi in interpretacije* (2021), ki je v soavtorstvu z L. Repanškom ter sodelavci T. Ditrich, N. Petek in L. Škofom izšel pri Založbi Filozofske fakultete. Knjiga po svoji zasnovi predstavlja absolutni unikum v svetovnem merilu, saj je prvi antološko zasnovani učbenik staroindijske književnosti – od vedske himnike iz 15. stoletja pr. n. št. do izteka klasične dobe sanskrtske književnosti v 12. stoletju n. št., ki bralca poučuje skozi obilje izvirnim besedilom zvestih prevodov. V učbenik so vključeni njeni prevodi odlomkov *Zgodbe o Šunahšepi* iz *Ajtarejabrahmane*, Šudrakove zgodnjesanskrtske drame *Glinasti voziček*, Ašvaghoševega epa *Buddhovo življenje*, enega najpomembnejših del budistične književnosti, napisane v sanskrtu, presunljivega Kalidasovega epa *Rojstvo Kumare*, *Vampirjevih povesti*, imenitnega primera sanskrtske kratke zgodbe (za literarno radijsko oddajo prevedene že 1970), izbrani deli ene najpomembnejših poznosanskrtskih lirskih pesnitev *Gitagovinde* pesnika Džajadeve in skrbno izbrani odlomki iz obeh vélikih indijskih epov *Mahabharate* in *Ramajane*. Posameznih zgodb iz *Hitopadeše* (mlajše sestre slavnejše zbirke basni in pripovedk *Pančatantra*), ki jo je s študenti sicer redno brala na seminarju (o slednjem gl. spodaj), ni nikdar objavila. Njeno zadnje delo je popolnoma prenovljena prepesnitev *Bhagavadgite*, ki je nekaj mesecev pred smrtjo skupaj z obsežno spremno besedo Nine Petek *Na robovih minljivega, v osredjih duha* izšla pri Založbi Sanje v razkošni, dvojezični izdaji.

Njene prevode tako vedskih kot klasičnih besedil se je redno vključevalo tudi v srednješolska berila oz. učbenike: v berilo *Svetovna književnost: izbrana dela in odlomki* (1962), ki ga je pripravil J. Kos ob sodelovanju D. Pirjevca in S. Miheliča, je vključen njen čisto prvi prevod, tj. na eno sedmino skrajšan prevod *Pesmi o Savitri* iz *Mahabharate*, ki ga je izgotovila še za časa študijskega bivanja v Benaresu. V *Slovensko berilo za prvi razred srednjih šol* (1971) je poleg *Savitri* nato prispevala še odlomka iz *Ramajane* in Kalidasove drame *Šakuntala*, v *Antologijo svetovne književnosti* (1973) ob *Savitri* že dve himni iz *Rgvede*, kratek odlomek iz upanišade *Brhadaranjaka* ter odlomke iz *Bhagavadgite*, *Ramajane*, Kalidasovih del *Šakuntala*, *Oblak glasnik* in *Letni časi*, prav tako pa eno basen iz *Pančatantre* ter, skupaj z odlomkom iz Džajadevove pesnitve *Gitagovinda*, izbrano Bhartrharijevo

in Amarujevo enokitično liriko. V prvo izdajo *Berila 1* (1987) je bil vključen odlomek iz 7. speva *Bhagavadgite*, v *Branja 1* (2000) poleg odlomka *Pesmi o Savitri* iz l. 1962 še del *Himne Zemlji* iz *Atharvavede* in t. i. mantra *Gajatri* iz *Rgvede*, medtem ko imata Kosova *Književnost: učbenik literarne zgodovine in teorije* (1989) in *Svet književnosti 1* (2000) zgolj odlomek *Bhagavadgite*, *Umetnost besede: berilo 1* (2007) pa *Himno Vodam* iz *Rgvede*, odlomek *Pesmi o Savitri* (različico iz l. 1962) ter nekaj šlok iz *Bhagavadgite*. Edini prevod od naštetih, ki ni bil objavljen nikjer drugje, je basen *O levovih služabnikih in velblodu* iz prve knjige *Pančatantre*, ki ga je prispevala za prvi del *Antologije svetovne književnosti* (*Pančatantro* imamo Slovenci sicer prevedeno iz nemščine v prevodu Frana Bradača, obsežne pasuse iz *Pančatantre* skupaj z vzporednicami iz mlajše *Hitopadeše* pa je kasneje za *Razglede po staroindijski književnosti* pripravil L. Repanšek).

Poleg prevodov iz sanskrta je iz nemščine poslovenila roman *Gora* (1973 s ponatisi) bengalskega pesnika in pisatelja Rabindranatha Tagoreja, Nobelovega nagrajenca za literaturo 1913, ki je v začetku 20. stoletja močno zaznamoval slovenski literarni prostor in čigar vplivi se v sodobni slovenski književnosti kažejo še danes. Posebno mesto v njenem opusu zrelejšega obdobja pa zavzema tudi skrb za literarno zapuščino Janeza Svetine, psihologa in poznavalca indijske duhovnosti, ki ga je počastila kot urednica njegovega prevoda Šri Ramakrišnovega dela *Reki*, ki je izšel postumno (1994), in kot sourednica izdaje rokopisa dela *Slovenci in prihodnost* (1992), po posnetku Svetinovega predavanja pa je v knjižno obliko prelila pisateljeva *Razmišljanja o jogi* (1996).

Njeno raziskovalno delo na področju sanskrtske književnosti so zaznamovale številne razprave v obliki znanstvenih člankov in monografij. Z vsemi tovrstnimi deli (npr. *Prevajanje staroindijskih literarnoteoretičnih terminov*, 1977, *Staroindijska filozofija jezika*, 1983, *Pogled staroindijske poetike na pesniško delo*, 1986, *Staroindijski pogledi na metaforo*, 1987, *Ritmična zgradba šloke*, 1991, *Simbolika vedskih metrumov*, 1996, *Nebo in zemlja vedskega človeka*, 2006 itd.) je postavila temelje literarnozgodovinskega in literarnoteoretičnega pristopa slovenske indologije, ki jima je oblikovala terminološki aparat in jasno začrtala okvir znanstvenega pristopa. Njeni, tudi v mednarodnem prostoru izjemno odmevni deli sta znanstveni monografiji *Staroindijska poetika* (1982) in *Staroindijske verzne oblike* (2001), tretjo monografsko študijo pa je posvetila življenju in delu Karla Glaserja (*Karol Glaser: prvi slovenski doktor sanskrta*, 2017) – prvemu prevajalcu sanskrtske književnosti v slovenščino, čigar prevodni opus, zlasti pa njegove prevajalske rešitve, ki jim je posvetila štiri samostojne študije,

so jo začeli zanimati že ob prevajanju *Šakuntale* (študija *Glaserjev prevod Kalidasove Šakuntale v slovenščino*, objavljena v Zagrebu, je npr. nastala že leta 1968). Sama je na Oddelku za primerjalno in splošno jezikoslovje ter orientalistiko – edini raziskovalno-pedagoški enoti za staro indologijo na Slovenskem – več kot desetletje kot honorarna sodelavka vodila seminar iz prevajanja sanskrtskih besedil (1989–2001), kjer je za delo s staroindijsko literarno zapuščino navdušila mnoge bodoče slovenske indologe. V študijskem letu 1974/75 je sodelovala tudi z Oddelkom za primerjalno književnost v okviru seminarja o staroindijski poetiki. V zgodnjem obdobju svoje kariere (med 1968 in 1980) je bila kot bibliotekarka zaposlena v Narodni in univerzitetni knjižnici, od 1980 do upokojitve leta 1996 pa na Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede na ZRC SAZU, svoji tako rekoč matični inštituciji, ki je vzpodbujala njeno raziskovalno delo, zlasti na področju literarne teorije in literarne zgodovine. Skupaj z arheologinjo Bernardo Perc je bila pobudnica ustanovitve Orientalističnega inštituta, ki bi združeval vse, ki so bili na študiju v afriških in azijskih državah, in bi deloval na Oddelku za primerjalno jezikoslovje in orientalistiko, razdeljen pa bi bil na več sekcij (akadologija, arabistika, egiptologija in indologija), a so se njuni daljnovidni in širokopotezni cilji, prvič jasno zastavljeni in ubesedeni že junija 1963 (novembra istega leta je bilo ustanovljeno Društvo jugoslovanskih orientalistov), v nekoliko drugačni obliki uresničili šele decembra 1973, ko je bilo ustanovljeno Slovensko orientalistično društvo, ki je nato delovalo še slabih trideset let.

Vlasta Pacheiner Klander je z letom 2025 vstopila v triinšestdeseto leto ukvarjanja z indijsko književnostjo in kulturo, ki se mu je posvetila z največjo odgovornostjo. Njene zasluge na področju izgradnje slovenske indološke tradicije so nespregledljive, saj bi bila brez nje osiromašena za prevode večine staroindijskih del, ki jih imamo Slovenci prevedene direktno iz izvirnih besedil, ter za skrbno, sistematično in potrpežljivo zgrajen okvir, v katerem lahko danes prevajamo, raziskujemo in poučujemo njeni nasledniki. S svojim delom je v marsičem orala ledino in slovensko indologijo postavila na svetovni zemljevid ter kovala trdno pot prihodnjim rodovom slovenskih indologov.

INDOLOŠKA BIBLIOGRAFIJA VLASTE PACHEINER KLANDER[1]

Monografije

Pacheiner Klander, Vlasta. *Staroindijska poetika*. Ljubljana: ZRC SAZU; Državna založba Slovenije, 1982. (Literarni leksikon 19)

Pacheiner Klander, Vlasta. *Staroindijske verzne oblike*. Ljubljana: ZRC SAZU, 2001. (Literarni leksikon 46)

Pacheiner Klander, Vlasta. *Karol Glaser: Prvi slovenski doktor sanskrta*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2017.

Visokošolski učbenik

Pacheiner Klander, Vlasta (ur., prev.), Repanšek, Luka (ur., prev.), Ditrich, Tamara (prev.), Petek, Nina (prev.) in Škof, Lenart (prev.). *Razgledi po staroindijski književnosti. Prevodi in interpretacije*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 2021. (Studia Indogermanica Labacensia II, Series Indologica: Instrumenta II)

Prevodi

Kalidasa. Šakuntala. Iz sanskrta prevedla, spremno besedo in opombe napisala Vlasta Pacheiner. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1966. (Sivi kondor XI)

Bhagavadgita: Gospodova pesem. Iz sanskrta prevedla, spremno besedo in opombe napisala Vlasta Pacheiner. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1970. (Kondor 117)

Kot bilke, kot iskre: Izbor sanskrtske lirike. Izbrala, prevedla iz sanskrta, spremno besedo in opombe napisala Vlasta Pacheiner. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1973. (Kondor 140)

Kalidasa. Letni časi, Oblak glasnik. Izbrala, prepesnila ter spremno besedo in opombe napisala Vlasta Pacheiner. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1974. (Lirika 24)

Bhagavadgita: Gospodova pesem. 2., predelana in dopolnjena izdaja. Iz sanskrta prevedla, spremno besedo in opombe napisala Vlasta Pacheiner Klander. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990. (Misel stare Indije)

Tagore, Rabindranath. Gora. Ljubljana: Mihelač, 1992. [Ponatis prevoda iz nemščine]

Zgodba o Savitri: pripoved vidca Markandeje iz Mahabharate. (Prevod iz sanskrta, spremno besedilo in opombe napisala Vlasta Pacheiner Klander). Branik: Abram, 2002.

Ko pesem tkem: antologija vedskih pesmi. Izbrala, prevedla in spremno besedo napisala Vlasta Pacheiner Klander. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005. (Knjižnica Kondor 313)

Bhagavadgita: Gospodova pesem (dvojezična edicija). Iz sanskrta v slovenščino prevedla, pojasnila in opombe napisala Vlasta Pacheiner Klander, spremna beseda Nina Petek. Ljubljana: Založba Sanje, 2025.

Prevodi v monografijah, berilih, antologijah in periodičnih publikacijah

Svetovna književnost: Izbrana dela in odlomki. Ur. Janko Kos, Dušan Pirjevec, Stane Mihelič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1962, str. 35–38. [Skrajšan prevod odlomka *Pesem o Savitri* iz *Mahabharate*]

[1] Pripravljeno po predlogi Vlaste Pacheiner Klander.

Slovensko berilo za prvi razred srednjih šol. Ur. Franček Bohanec, Janko Kos, Boris Paternu, Franc Zadravec. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1971, str. 34–35. [Prevod odlomka iz *Ramajane*, odlomek iz 3. dejanja Kalidasove drame *Šakuntala*]

Antologija svetovne književnosti: Orient – ntika – srednji vek. Ur. Janko Kos. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1973, str. 67–95. [Prevodi odlomkov rgvedske himnike, upanišadske književnosti, Kalidasovih del *Šakuntala*, *Oblak glasnik* in *Letni časi*, basen iz *Pančatantre*, pesmi Bhartrharija in Amaruja ter odlomek Džajadevove *Gitagovinde*]

Tagore, Rabindranath. *Gora.* V: Rabindranath Tagore: *Darovanjke.* Ljubljana: Cankarjeva založba, 1973 (ponatisa 1975, 1978), str. 123–455. (Nobelovci 7)

Pacheiner Klander, Vlasta. Ašvaghoša: Budovo življenje I. *Sodobnost*, 33, 1985, št. 4, str. 434–441.

Berilo 1. Ur. Peter Kolšek, Janko Kos, Andrijan Lah, Tine Logar, Stanko Šimenc. Maribor: Obzorja, 1987. [Odlomek iz *Bhagavadgite*]

Kos, Janko. *Književnost: učbenik literarne zgodovine in teorije*. Maribor: Obzorja, 1989. [Odlomek iz *Bhagavadgite*]

Stara orientalska lirika. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1991, str. 57–65. (Klasje) [Ponatisi prevodov pesmi *Himna Zemlji*, *Himna o bivanju in Niču*, dveh odlomkov *Bhagavadgite*, odlomka iz *Letnih časov* Kalidase, Amarujevih pesmi *Na skrivni poti*, *Snidenje*, *Pogovor*, *Zavrnjeno svarilo*]

Oko in roža: Antologija svetovne ljubezenske lirike. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991, str. 28–50. [Ponatisi prevodov pesmi Kalidasa: *Poletje*, Bhartrhari: *Ta ljubezen*, Amaru: *Na skrivni poti*, Bilhana: *Elegija o skrivni ljubezni*]

Pacheiner Klander, Vlasta (soavtorica prevoda). Svetina, Janez: Nekončana pesem mojega življenja. V: *Janez Svetina: Duhovna govorica pravljic*. Branik: Abram, 1999, str. 71.

Programska knjižica uredništva otroških in mladinskih oddaj, št. 2. Ur. Goran Schmidt. Ljubljana: Radio Slovenija, 1999, str. 11, 12, 21, 23. [Prevod izbranih odlomkov iz *Mahabharate*]

Branja 1: berilo in učbenik za 1. letnik gimnazij ter štiriletnih strokovnih šol. Ur. Darinka Ambrož, Boža Krakar-Vogel, Majda Degan-Kapus, Vinko Cuderman, Jana Kvas, Adrijana Špacapan, Marjan Štrancar. Ljubljana, Državna založba Slovenije, 2000 [Odlomek *Pesmi o Savitri*, *Himne Zemlji* iz *Atharvavede*, mantra *Gajatri* iz *Rgvede*]

Kos, Janko. *Svet književnosti 1*. Maribor: Obzorja, 2000. [Odlomek iz *Bhagavadgite*]

Peti letni čas: Sto naj pesmi za mlade. Ur. Milena Blažić, Jakob J. Kenda. Ljubljana: Rokus, 2001, str. 65–66. [Ponatis prevoda odlomkov Kalidasa: *Letni časi*]

Zemlja je modra kot pomaranča: Mala antologija svetovne poezije. Ur. Aleš Berger. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2003, str. 17–20. [Ponatis prevoda Kalidasa: *Letni časi – Pozna zima*]

Berilo 1: Umetnost besede. Ur. Klemen Lah, Bernarda Lenaršič, Janja Perko, Vanesa Matajc, Marko Marinčič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007. [*Himna Vodam* iz *Rgvede*, odlomek *Pesmi o Savitri* in odlomek iz *Bhagavadgite*]

Razprave in študije

Pacheiner, Vlasta. Glaserjev prevod Kalidasove Šakuntale v slovenščino. *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (Zagreb)*, 350, 1968, str. 607–618.

Pacheiner Klander, Vlasta. Prevajanje staroindijskih literarnoteoretičnih terminov. *Slavistična revija*, 25, 1977, št. 2-3, str. 253–276.

Pacheiner Klander, Vlasta. Proučevanje staroindijske poetike. *Orientalistika*, 5, 1981, str. 28–37.
Pacheiner Klander, Vlasta. Staroindijska filozofija jezika. *Primerjalna književnost*, 6, 1983, št. 2, str. 12–30.
Pacheiner Klander, Vlasta in Šmitek, Zmago. Indija in Slovenci. Bibliografija. Gradivo do l. 1945. *Primerjalna književnost*, 6, 1983, št. 2, str. 66–83.
Pacheiner Klander, Vlasta in Šmitek, Zmago. Indija in Slovenci. Bibliografija. Gradivo do l. 1945. *Kulture Istoka*, 1, 1984, št. 1–2, str. 122–130.
Pacheiner Klander, Vlasta. Pogled staroindijske poetike na pesniško delo. *Orientalistika*, 1986, št. 5, str. 39–53.
Pacheiner Klander, Vlasta. Staroindijski pogledi na metaforo. *Razprave SAZU*, II. razred, 11, 1987, str. 133–151.
Pacheiner Klander, Vlasta. Proučevanje staroindijske poetike (komparativni vidik). V: *Iz indijske predaje i filologije. Zbornik radova*. Ur. Radoslav Katičić. Zagreb: JAZU, 1990, str. 43–52.
Pacheiner Klander, Vlasta. Nastanek indijske teorije o rasi kot estetskem užitku. V: *Iz indijske predaje i filologije. Zbornik radova*. Ur. Radoslav Katičić. Zagreb: JAZU, 1990, str. 53–63.
Pacheiner Klander, Vlasta. Janez Svetina (1941–1991). *Revija 2000*, št. 56/57/58, 1991, str. 160–162.
Pacheiner Klander, Vlasta. Ritmična zgradba šloke. *Razprave SAZU, II. razred*, 14, 1991, str. 221–240.
Pacheiner Klander, Vlasta. The Search for Brahman in the Atharvaveda. *Self–Knowledge*, 42, 1991, št. 3, str. 88–94.
Pacheiner Klander, Vlasta. Simbolika vedskih metrumov. *Primerjalna književnost*, 19, 1996, št. 1, str. 35–62.
Pacheiner Klander, Vlasta. Verzna podoba Kalidasovih dram v Glaserjevih prevodih. V: *Zbornik ob sedemdesetletnici Franceta Bernika*. Ur. Jože Pogačnik. Ljubljana: ZRC SAZU, 1997, str. 405–435.
Pacheiner Klander, Vlasta. Janez Svetina in Indija. *Apokalipsa*, 48/49/50, 2001, str. 300–308.
Pacheiner Klander, Vlasta. Nebo in zemlja vedskega človeka. *Revija 2000*, št. 183-185, 2006, str. 187–202.
Pacheiner Klander, Vlasta. Karol Glaser and Anton Ocvirk – Two Mediators of Indian Literature to Slovenia. V: *Indian Studies – Slovenian Contributions*. Ur. Lenart Škof. Calcutta: Sampark, 2008, str. 49–61.
Pacheiner Klander, Vlasta. Orientalske literature v programu profesorja Ocvirka za študij svetovne književnosti. V: *Primerjalna književnost v 20. stoletju in Anton Ocvirk*. Ur. Darko Dolinar, Marko Juvan. Ljubljana: Založba ZRC, 2008, str. 123–134.
Pacheiner Klander, Vlasta. Glaserjevi prevodi indijskih podob. V: *Odprta okna: komparativistika in prevajalstvo: Majdi Stanovnik ob 75. rojstnem dnevu*. Ur. Martina Ožbot, Darko Dolinar, Tone Smolej. Ljubljana: Društvo slovenskih književnih prevajalcev; Založba ZRC, 2009, str. 51–69.
Pacheiner Klander, Vlasta. Stanko Petrič, prvi slovenski prevajalec in komentator Savitri. *Primerjalna književnost*, 35, 2012, št. 3, str. 103–120.
Pacheiner Klander, Vlasta. Doktorat Karla Glaserja. V: *Zgodovina doktorskih disertacij slovenskih kandidatov na dunajski Filozofski fakulteti (1872–1918)*. Ur. Tone Smolej. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019, str. 151–169.

Krajši prispevki in spremna besedila

Pacheiner, Vlasta. Rabindranath Tagore in njegov roman Dom in svet. V: Rabindranath Tagore: *Dom in svet.* Ljubljana: Cankarjeva založba, 1970, str. 5–42. (Sto romanov 45)

Pacheiner Klander, Vlasta. Roman o moči in ljubezni. V: Rabindranath Tagore: *Dom in svet*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1977, str. 199–206. [Predelana in skrajšana študija iz knjige Rabindranath Tagore, *Dom in svet*, 1970]

Pacheiner Klander, Vlasta. Kolokvij jugoslovanskih orientalistov. *Primerjalna književnost*, 2, 1979, št. 1, str. 69.

Pacheiner Klander, Vlasta. Staroindijska teorija estetskega doživetja. *Delo* (Književni listi), 29. 7. 1982, str. 10.

Pacheiner Klander, Vlasta. Beseda avtorice. *Delo* (Književni listi), 29. 7. 1982, str. 10.

Pacheiner Klander, Vlasta. Pojasnila k sanskrtskim izrazom. V: Rabindranath Tagore: *Sadhana, pot k popolnosti*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1984, str. 115–122. (Kondor 218)

Pacheiner Klander, Vlasta. Kulture Istoka. *Primerjalna književnost*, 8, 1985, št. 1, str. 87–90.

Pacheiner Klander, Vlasta. Nove osvetlitve najstarejše indijske poezije: Ob knjigi Mislava Ježića: Rgvedski himni. *Naši razgledi*, 36, 1987, str. 420.

Pacheiner Klander, Vlasta. Tagorejeva kratka proza. V: Rabindranath Tagore: *Lačni kamni*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1988, str. 135–144.

Pacheiner Klander, Vlasta. Velik prevajalski načrt: Staroindijske religiozne poučne pesnitve v slovenščini. *Delo* (Književni listi), 23. 12. 1992.

Pacheiner Klander, Vlasta. Janez Svetina: *Slovenci in prihodnost*. *Celovški zvon*, 11, 1993, št. 39, str. 93.

Pacheiner Klander, Vlasta. Tagorejevo doživljanje Boga, narave in človeka. V: Rabindranath Tagore: *Religija človeka.* Ljubljana: Mladinska knjiga, 1994, str. 121–152.

Pacheiner Klander, Vlasta. Življenje in nauk Šri Ramakrišne. V: Šri Ramakrišna: *Reki.* Ljubljana: Mladinska knjiga, 1994, str. 171–184.

Pacheiner Klander, Vlasta. Mitološko ozadje Mahabharate. *Razgledi* (Ljubljana), 30. 4. 1997, str. 19–20.

Pacheiner, Vlasta. Opombe. V: Janez Svetina: *Duhovna govorica pravljic*. Branik: Abram, 1999, str. 79–86.

Pacheiner Klander, Vlasta in Repanšek, Luka. Nekaj dopolnil k prispevku »Nekaj utrinkov iz stare indijske književnosti«. Esej v reviji *Zvon*, št. 3/4, 2025, str. 103–105.

Radijske in televizijske oddaje

Od nekdaj zarje so enake barve: Staroindijska poezija. RTV Ljubljana, Televizija, 8. 4. 1963. (Komentirana oddaja z recitacijami prevodov sanskrtske poezije *Ved*, *Upanišad*, *Mahabharate*, Kalidase, Bhartrharija in Džajadeve)

Kalidasa: Šakuntala. Literarni večer, Radio Ljubljana, 1. program, 14. 1. 1965. [Skrajšan prevod drame s komentarjem]

Bhagavadgita. Literarni večer, Radio Ljubljana, 4. 1. 1968, ponovitev 8. 4. 1968. [Prevod odlomkov s komentarjem]

Iz staroindijske književnosti: I. Vede in Upanišade. Literarni večer, Radio Ljubljana, Tretji program, 13. 10. 1969. [Prevod odlomkov s komentarjem]

Iz staroindijske književnosti: II. Budovo življenje. Literarni večer, Radio Ljubljana, Tretji program, 3. 11. 1969. [Prevod odlomkov s komentarjem]

Iz staroindijske književnosti: III. Mahabharata. Literarni večer, Radio Ljubljana, Tretji program, 1. 12. 1969. [Prevod odlomkov s komentarjem]
Iz staroindijske književnosti: IV. Ramajana. Literarni večer, Radio Ljubljana, Tretji program, 5. 1. 1970. [Prevod odlomkov s komentarjem]
Iz staroindijske književnosti: V. Lirika. Literarni večer, Radio Ljubljana, Tretji program, 2. 2. 1970. [Prevod pesmi s komentarjem]
Iz staroindijske književnosti: VI. Kalidasa: Oblak – sel. Literarni večer, Radio Ljubljana, Tretji program, 2. 3. 1970. [Prevod odlomkov s komentarjem]
Iz staroindijske književnosti: VII. Vampirjeve zgodbe. Literarni večer, Radio Ljubljana, Tretji program, 6. 4. 1970. [Prevod odlomkov s komentarjem]
Iz staroindijske književnosti: VIII. Šudraka: Lončeni voziček. Literarni večer, Radio Ljubljana, Tretji program, 4. 5. 1970. [Prevod odlomkov s komentarjem]
Iz staroindijske književnosti: IX. Džajadeva: Gitagovinda. Literarni večer, Radio Ljubljana, Tretji program, 1. 6. 1970. [Prevod odlomkov s komentarjem]
Kalidasa: Šakuntala. Radijska igra, Radio Ljubljana, Prvi program, 28. 3. 1972. [Skrajšan prevod v priredbi Boruta Trekmana]
Kalidasa: Rojstvo boga vojne. Nove prevodne strani, Radio Ljubljana, 12. 1. 1980. [Prevod odlomkov]
Prevajanje staroindijske književnosti, staroindijska poetika. TV oddaja *Knjiga*, RTV Ljubljana, 31. 8. 1982.
Staroindijske Vede I. Literarni večer, Radio Ljubljana, 26. 12. 1983. [Prevodi pesmi s komentarjem]
Staroindijske Vede II (Atharvaveda). Literarni večer, Radio Ljubljana, 20. 12. 1984. [Prevod pesmi s komentarjem]
Kako, da sonce dol z neba ne pade … Literarni večer, Radio Ljubljana, 30. 12. 1985. [Prevodi vedskih pesmi s komentarjem]
Slovenski prevajalci II: Vlasta Pacheiner Klander. Literarni večer, Radio Ljubljana, Tretji program, 25. 8. 1986.
Žrtvenik bogu ognja. Literarni večer, Radio Ljubljana, Tretji program, 13. 4. 1987. [Prevodi vedskih pesmi s komentarjem]
Sprašujem te, kje zemlja najdlje sega … Literarni večer, Radio Ljubljana, Tretji program, 22. 12. 1987. [Prevodi vedskih pesmi s komentarjem]
Indijska zgodba o očetovem žrtvovanju sina. Literarni večer, Radio Ljubljana, Tretji program, 30. 1. 1989. [Prevod odlomkov *Ajtarejabrahmane* s komentarjem]
Šri Ramakrišna: Reki; Rabindranath Tagore: Religija človeka. Forum, TV Slovenija, 17. 11. 1994. [Predstavitev obeh knjig]
Mahabharata. Radio Slovenija, Tretji program, 16. 10. 1999, 20. 11. 1999, 4. 12. 1999, 18. 12. 1999. [Prevodi odlomkov v štirih oddajah cikla Borisa Muževiča *Tehnika v najstarejših zapiskih človeštva*]
Zgodba o Savitri. Radio Slovenija, Tretji program, 6. 4. 2001. [Prevod za radijsko igro]

Uredniško delo

Pacheiner Klander, Vlasta (sourednica postumne izdaje). *Svetina, Janez: Slovenci in prihodnost*. Radovljica: Didakta, 1992.
Pacheiner Klander, Vlasta (priredila po posnetku predavanja in pogovora). *Svetina, Janez: Razmišljanja o jogi*. Radovljica: Didakta, 1996.

Intervjuji

Sanskrtska lirika v slovenščini: Kot bilke, kot iskre. Iz razgovora s prevajalko Vlasto Pacheiner. Pogovarjal se je Pavle Zgaga. *Dnevnik*, 26. 3. 1974, str. 5.

Razlike med mrtvim in živim ni! Bo sanskrt doživel svoj preporod? Pogovarjala se je Manja Anderle. *Dnevnik*, 23. 8. 1974, str. 5.

Most novih spoznaja. Razgovor s Vlastom Pahajner-Klander. Pogovarjala se je Radmila Gikić. *Kulture Istoka*, št. 7, 1986, str. 45–48.

Most novih spoznaja. V: Radmila Gikić: *Razgovori o Indiji*. Osijek, 1989, str. 123–138. [Ponatis intervjuja iz *Kulture Istoka*, 1986]

Mojstri poustvarjalne besede: Vlasta Pacheiner Klander. V: *Prevajalci Pomurja in Porabja*. Ljubljana: Društvo slovenskih književnih prevajalcev, 1988, str. 167–168.

Šri Aurobindova integralna vizija bivanja in človeka. Celovški zvon, 9, 1991, št. 32, str. 61–69. [Pogovor z Janezom Svetino]

Pogovor o hinduizmu: Studio aperto: induismo. RAI, Radio Trst, 14. 3. 1994.

Vsako prizadevanje za Dobro obrodi uspeh. Intervju s prevajalko iz sanskrta Vlasto Pacheiner Klander. Pogovarjala se je Irena Cerar Drašler. *Joga v vsakdanjem življenju*, december 2002, str. 4–7.

Vsako prizadevanje za Dobro obrodi uspeh. Vlasta Pacheiner Klander, prevajalka iz sanskrta. Pogovarjala se je Irena Cerar Drašler. *Delo* (Književni listi), 23. 12. 2002, str. 5. [Skrajšan intervju iz revije Joga v vsakdanjem življenju]

Izšlo je: antologija vedskih pesmi. Radio Slovenija, Tretji program – program ARS, 23. 11. 2005. [Pogovor z Markom Goljo o knjigi *Ko pesem tkem*]

Ko pesem tkem: antologija vedskih pesmi. Televizija Slovenija, Prvi program, oddaja Knjiga mene briga, 25. 5. 2006.

Pacheiner, Vlasta. Izkušnje ob prevajanju staroindijske literature. *Delo* (Književni listi), 21. 6. 2006, str. 22.

Vlasta Pacheiner Klander: Literarni večer. Radio Slovenija, Prvi program, ciklus Mojstri poustvarjalne besede, 13. 5. 2010.

Indija nam daje več, čim bolje jo poznamo. Intervju z Vlasto Pacheiner Klander. Pogovarjali so se Nina Petek, Borut Škodlar in Jan Ciglenečki. *Literatura*, 32, 2020, št. 348–349, str. 92–113.

Drugo

Soavtorica kataloga razstave *Indija v slovenski besedi*. Ljubljana: Slovensko orientalistično društvo, 1986.

Soavtorica razstave *Indija v slovenski besedi*. Ljubljana, Novi trg 4, Prešernova dvorana SAZU, december 1986 – januar 1987.

Indijsko-slovenski odnosi. V: *Enciklopedija Slovenije*, 4, 1990.

Indologija. V: *Enciklopedija Slovenije*, 4, 1990.

Posamezna gesla (skupaj 175) o indijski kulturi v *Slovenskem velikem leksikonu I–III*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2003–2005.